OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2005 Rhif 1513 (Cy.117)

PLANT A PHOBL IFANC, CYMRU

Rheoliadau Gwarcheidiaeth Arbennig (Cymru) 2005

Wedi'u gwneud - -	*7 Mehefin 2005*
Yn dod i rym - -	*30 Rhagfyr 2005*

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru drwy arfer y pwerau a roddwyd iddo gan adrannau 14A(8)(b), 14F, 24(5)(za), 26(3C) a 104 o Ddeddf Plant 1989(**1**)(**2**) drwy hyn yn gwneud y Rheoliadau canlynol:

RHAN 1

CYFFREDINOL

Enwi, cychwyn, cymhwyso a dehongli

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Gwarcheidiaeth Arbennig (Cymru) 2005 a deuant i rym ar 30 Rhagfyr 2005.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru.

(3) Yn y Rheoliadau hyn—

mae i "asiantaethau cymorth mabwysiadu" yr ystyr a roddir i "*adoption support agencies*" yn Neddf Safonau Gofal 2000(**3**);

mae i "asiantaethau mabwysiadu gwirfoddol" yr ystyr a roddir i "*voluntary adoption agencies*" yn adran 4 o Ddeddf Safonau Gofal 2000;

mae i "asiantaethau maethu annibynnol" yr ystyr a roddir i "*independent fostering agencies*" yn rheoliad 2(1) o Reoliadau Gwasanaethau Maethu (Cymru) 2003(**4**);

(**1**) 1989 p.41. Mewnosodwyd adrannau 14A a 14F o'r Ddeddf gan adran 115(1) o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 (p.38). Mewnosodwyd adran 24(5)(za) o'r Ddeddf gan adran 139(1) o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 a pharagraff 60(c) o Atodlen 3 iddi. Mewnosodwyd Adran 26(3C) o'r Ddeddf gan adran 117(1) o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Iechyd Cymunedol a Safonau) 2003 (p.43). *Gweler* adran 105(1) o'r Ddeddf i gael ystyr "prescribed".

(**2**) Rhoddwyd y pwerau i'r Ysgrifennydd Gwladol. Mae erthygl 2(a) o Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 (O.S. 1999/672) a'r cofnod o ran y Ddeddf yn yr Atodlen iddo yn darparu bod swyddogaethau'r Ysgrifennydd Gwladol o dan y Ddeddf yn arferadwy gan y Cynulliad o ran Cymru. Mae adran 145(1) o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 ac adran 197(1) o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Iechyd Cymunedol a Safonau) 2003 yn darparu bod cyfeiriadau at y Ddeddf yn O.S. 1999/672 i'w trin fel cyfeiriadau ati fel y'i diwygiwyd gan Ddeddfau 2002 a 2003 yn eu trefn.

(**3**) 2000 p.14.

(**4**) O.S. 2003/237.

mae i "awdurdod addysg lleol" yr ystyr a roddir i "*local education authority*" yn Neddf Addysg 1996(**5**);

mae i "cwpl" yr ystyr a roddir i "*couple*" yn adran 144 o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002(**6**);

ystyr "darpar warcheidwad arbennig" ("*prospective special guardian*") yw person—

(a) sydd wedi hysbysu awdurdod lleol o dan adran 14A(7) o'r Ddeddf o fwriad i wneud cais am orchymyn gwarcheidiaeth arbennig yn unol ag adran 14A(3) o'r Ddeddf; neu

(b) y mae llys wedi gofyn i awdurdod lleol gynnal ymchwiliad a pharatoi adroddiad yn unol ag adran 14A(9) o'r Ddeddf mewn perthynas ag ef;

ystyr "y Ddeddf" ("*the Act*") yw Deddf Plant 1989;

ystyr "GGA" ("*SGO*") yw Gorchymyn Gwarcheidiaeth Arbennig;

ystyr "gwarcheidwad arbennig" ("*special guardian*") yw person a benodwyd yn warcheidwad arbennig o dan orchymyn gwarcheidiaeth arbennig a wnaed yn unol ag adran 14A o'r Ddeddf;

ystyr "gwasanaethau cymorth gwarcheidiaeth arbennig" ("*special guardianship support services*") yw'r gwasanaethau hynny sy'n dod o fewn rheoliad 3(1) ac adran 14F(1)(a) o'r Ddeddf;

ystyr "person perthynol" ("*related person*") o ran plentyn perthnasol—

(a) yw perthynas i'r plentyn o fewn ystyr adran 105 i'r Ddeddf; a

(b) yw unrhyw berson arall y mae gan y plentyn berthynas ag ef y mae'n ymddangos i'r awdurdod lleol ei bod yn llesol i'r plentyn;

ystyr "plentyn perthnasol" ("*relevant child*") yw plentyn—

(a) y mae GGA mewn grym ar ei gyfer (y cyfeirir ato yn y rheoliadau hyn fel "plentyn sy'n destun GGA");

(b) y mae person wedi hysbysu awdurdod lleol o dan adran 14A(7) o'r Ddeddf o fwriad i wneud cais am GGA yn unol ag adran 14A(3) o'r Ddeddf ar ei gyfer (y cyfeirir ato yn y rheoliadau hyn fel "plentyn y bwriedir gwneud cais am GGA ar ei gyfer"); neu

(c) y mae llys wedi gofyn i awdurdod lleol gynnal ymchwiliad a pharatoi adroddiad ar ei gyfer yn unol ag adran 14A(9) o'r Ddeddf (y cyfeirir ato yn y rheoliadau hyn fel "plentyn y gofynnodd y llys am adroddiad ar ei gyfer"),

a dehonglir cyfeiriadau at "blant perthnasol" yn unol â hynny.

(4) Yn y Rheoliadau hyn mae cyfeiriad —

(a) at yr Atodlen yn gyfeiriad at yr Atodlen i'r Rheoliadau hyn;

(b) at reoliad â Rhif yn gyfeiriad at y rheoliad sy'n dwyn y Rhif hwnnw yn y Rheoliadau hyn;

(c) mewn rheoliad at baragraff â Rhif yn gyfeiriad at y paragraff yn y rheoliad sy'n dwyn y Rhif hwnnw.

(**5**) 1996 p.56.
(**6**) 2002 p.38.

RHAN 2

GORCHMYNION GWARCHEIDIAETH ARBENNIG — ADRODDIADAU

Adroddiadau

2. Mae'r materion a bennir yn yr Atodlen yn rhagnodedig at ddibenion adran 14A(8)(b) o'r Ddeddf(**7**).

RHAN 3

GWASANAETHAU CYMORTH GWARCHEIDIAETH ARBENNIG

Darparu gwasanaethau cymorth gwarcheidiaeth arbennig

3.—(1) At ddibenion adran 14F(1)(b) o'r Ddeddf(**8**), rhagnodir y gwasanaethau canlynol o ran gwarcheidiaeth arbennig—

(a) darparu cymorth ariannol o dan reoliad 4;

(b) gwasanaethau i alluogi grwpiau o blant perthnasol, gwarcheidwaid arbennig, darpar warcheidwaid arbennig a rhieni plant perthnasol (neu grwpiau sy'n cynnwys unrhyw gyfuniad o'r unigolion hynny) i drafod materion sy'n ymwneud â gwarcheidiaeth arbennig;

(c) cymorth i blant perthnasol, eu rhieni a phersonau perthynol o ran trefniadau a wnaed ar gyfer cyswllt rhwng y cyfryw blant ag unrhyw rai o'r canlynol —

(i) eu rhieni;

(ii) eu gwarcheidwaid neu eu gwarcheidwaid arbennig blaenorol;

(iii) personau perthynol;

(ch) gwasanaethau a ddarperir o ran anghenion therapiwtig plentyn perthnasol;

(d) cymorth at ddibenion sicrhau parhau'r berthynas rhwng plentyn perthnasol a gwarcheidwad arbennig neu ddarpar warcheidwad arbennig, gan gynnwys—

(i) hyfforddiant i'r person hwnnw i ddiwallu unrhyw anghenion arbennig gan y plentyn hwnnw; a

(ii) gofal seibiant;

(dd) os oes yna berygl y gall y berthynas rhwng plentyn a'i warcheidwad arbennig chwalu, cymorth er mwyn atal hynny rhag digwydd, gan gynnwys—

(i) cyfryngu; a

(ii) trefnu a chynnal cyfarfodydd rhwng personau o'r fath y maent yn ymddangos i'r awdurdod eu bod yn briodol er mwyn mynd i'r afael â'r anawsterau sy'n wynebu'r berthynas rhwng y plentyn a'i warcheidwad arbennig.

(2) Nid yw'r ffaith bod person y tu allan i ardal awdurdod lleol yn rhwystro gwasanaethau cymorth gwarcheidiaeth arbennig rhag cael eu darparu iddo yn unol â'r Rheoliadau hyn.

(3) Rhagnodir y canlynol at ddibenion adran 14F(9)(b) o'r Ddeddf—

(**7**) Mae adran 14A(8) o'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol, ar ôl i hysbysiad ddod i law o dan adran 14A(7) o fwriad person i wneud cais am orchymyn gwarcheidiaeth arbennig, i ymchwilio'r mater a pharatoi adroddiad ar gyfer y llys. Mae adran 14A(9) hefyd yn caniatáu i'r llys ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol gynnal ymchwiliad a pharatoi adroddiad. Mae adran 14A(8)(b) yn darparu bod yn rhaid i'r adroddiad ymdrin â'r materion hynny a ragnodwyd.

(**8**) Mae adran 14F(1) o'r Ddeddf yn darparu: "Each local authority must make arrangements for the provision within their area of special guardianship support services, which means: (a) counselling, advice and information; and (b) such other services as are prescribed, in relation to special guardianship".

(a) asiantaethau cymorth mabwysiadu;

(b) Byrddau Iechyd Lleol, Ymddiriedolaethau GIG ac Ymddiriedolaethau Gofal Sylfaenol;

(c) awdurdodau addysg lleol;

(ch) asiantaethau mabwysiadu gwirfoddol; a

(d) asiantaethau maethu annibynnol.

Amgylchiadau pan ellir talu cymorth ariannol

4.—(1) Gellir talu cymorth ariannol i warcheidwad arbennig neu i ddarpar warcheidwad arbennig dim ond yn yr achosion canlynol—

(a) pan fydd plentyn sy'n destun GGA yn byw gyda'i warcheidwad arbennig a bod yr awdurdod lleol yn ystyried bod cymorth ariannol yn angenrheidiol i sicrhau bod y gwarcheidwad yn gallu parhau i edrych ar ôl y plentyn;

(b) pan fydd plentyn y gwneir cais am GGA ar ei gyfer neu blentyn y mae'r llys wedi gofyn am adroddiad ar ei gyfer yn byw gyda darpar warcheidwad arbennig a bod yr awdurdod lleol yn ystyried —

(i) y byddai'n llesol i'r plentyn bod GGA yn cael ei wneud; a

(ii) bod cymorth ariannol yn angenrheidiol i sicrhau y gall y darpar warcheidwad arbennig barhau i edrych ar ôl y plentyn hyd nes bod y llys wedi penderfynu a fydd yn gwneud GGA;

(c) pan fydd yr awdurdod lleol yn ystyried —

(i) y byddai gwneud GGA, neu orchymyn am ddarpariaeth ariannol i blentyn neu er budd y plentyn, yn llesol i blentyn perthnasol; a

(ii) ei bod yn briodol i gyfrannu i warcheidwad arbennig neu ddarpar warcheidwad arbennig neu dalu unrhyw gostau cyfreithiol iddynt, gan gynnwys ffioedd llys, sy'n gysylltiedig â gwneud cais am GGA neu orchymyn am ddarpariaeth ariannol; neu

(ch) pan fydd plentyn perthnasol yn byw gyda'i ddarpar warcheidwad arbennig neu warcheidwad arbennig a bod yr awdurdod lleol yn ystyried bod angen gofal arbennig ar y plentyn sy'n gofyn am fwy o wariant adnoddau nag a fyddai eu hangen fel arall oherwydd ei afiechyd, anabledd, anawsterau emosiynol neu ymddygiadol neu ganlyniadau camdriniaeth neu esgeulustod yn y gorffennol.

(2) Rhaid peidio â thalu cymorth ariannol o dan y rheoliad hwn oni bai bod yr awdurdod lleol wedi ei gwneud yn ofynnol i'r gwarcheidwad arbennig neu'r darpar warcheidwad arbennig ("y gwarcheidwad") ymgymryd â'r canlynol—

(a) hysbysu'r awdurdod lleol ar unwaith—

(i) os yw'r gwarcheidwad yn newid ei gyfeiriad;

(ii) os nad yw cartref y plentyn perthnasol bellach gyda'r gwarcheidwad;

(iii) os bydd y plentyn yn marw; neu

(iv) os oes newid yn amgylchiadau ariannol y gwarcheidwad, neu yn anghenion ariannol neu anghenion adnoddau'r plentyn perthnasol;

naill ai ar lafar neu yn ysgrifenedig, ar yr amod os rhoddir yr wybodaeth ar lafar rhaid ei chadarnhau yn ysgrifenedig o fewn 7 niwrnod; a

(b) darparu datganiad blynyddol i'r awdurdod (gan ddechrau o ddyddiad sydd i'w bennu gan yr awdurdod) o'i amgylchiadau ariannol ac anghenion ac adnoddau'r plentyn perthnasol.

Asesu anghenion ar gyfer gwasanaethau cymorth gwarcheidiaeth arbennig

5.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), rhaid i awdurdod lleol, ar gais, gyflawni asesiad o anghenion y personau canlynol am wasanaethau cymorth gwarcheidiaeth arbennig, sef—

(a) person sy'n dod o fewn adran 14F(3)(a) i (c) o'r Ddeddf;

(b) plentyn gwarcheidwad arbennig;

(c) plentyn y gwneir cais am GGA ar ei gyfer neu blentyn y mae'r llys wedi gofyn am adroddiad ar ei gyfer;

(ch) plentyn (heblaw un sy'n dod o fewn (a) i (c) uchod) a enwir mewn adroddiad a lunir o dan adran 14A(8) o'r Ddeddf;

(d) darpar warcheidwad arbennig; ac

(dd) person perthynol ar yr amod, cyn i gais gael ei wneud am asesiad, bod trefniadau ar waith ar gyfer cyswllt rhwng y person a'r plentyn perthnasol,

ac, yn unol â hynny, rhagnodir y personau yn is-baragraffau (b) i (dd) at ddibenion adran 14F(3)(d) o'r Ddeddf.

(2) Ni fydd paragraff (1) uchod yn gymwys oni bai—

(a) bod y person sydd wedi gofyn am asesiad yn dod o fewn unrhyw rai o is-baragraffau (a) i (d) o baragraff (1) ac y mae naill ai—

(i) yn byw yn ardal yr awdurdod lleol;

(ii) yn bwriadu byw yn yr ardal honno;

(iii) yn blentyn sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod hwnnw; neu

(iv) yn berson y gofynnodd y llys i'r awdurdod lleol baratoi adroddiad ar ei gyfer o dan adran 14A(9), neu'n blentyn y mae adroddiad o'r fath yn ymwneud ag ef neu a fyddai'n ymwneud ag ef; neu

(b) os daw'r person o fewn is-baragraff (dd) o baragraff (1), bod y plentyn perthnasol yn byw neu'n bwriadu byw yn ardal yr awdurdod neu'n derbyn gofal gan yr awdurdod hwnnw.

(3) Caniateir i asesiad o anghenion person ar gyfer gwasanaethau cymorth gwarcheidiaeth arbennig gael ei wneud drwy gyfeirio yn unig at wasanaeth cymorth gwarcheidiaeth arbennig penodol—

(a) os yw'r person yr asesir ei anghenion wedi gofyn am wasanaeth cymorth gwarcheidiaeth arbennig penodol; neu

(b) os yw'n ymddangos i'r awdurdod y gellir asesu anghenion y person am wasanaethau cymorth gwarcheidiaeth arbennig yn ddigonol drwy gyfeirio yn unig at wasanaeth cymorth gwarcheidiaeth arbennig penodol.

Y weithdrefn asesu

6.—(1) Wrth wneud asesiad o anghenion person am wasanaethau cymorth gwarcheidiaeth arbennig, rhaid i awdurdod lleol—

(a) rhoi sylw i'r ystyriaethau a ganlyn, sef—

(i) anghenion y person sy'n cael ei asesu a sut y gellir eu diwallu;

(ii) anghenion y plentyn perthnasol ac aelodau teulu unrhyw warcheidwad arbennig neu ddarpar warcheidwad arbennig, i'r graddau nad aed i'r afael â hwy o dan bennawd (i) uchod, a sut y gellir eu diwallu;

(iii) yr amgylchiadau a arweiniodd at wneud GGA o ran plentyn sy'n destun GGA;